

Cuprins

LISTA DE ABREVIERI	5
--------------------------	---

INTRODUCERE

EPISTEMOLOGIA INVESTIGĂRII CRIMINALISTICE A INFRAȚIUNILOR DE OMOR COMISE PRIN FOLOSIREA DE OBIECTE TĂIETOARE-ÎNȚEPĂTOARE SAU CONTONDENTE.....	7
---	---

CAPITOLUL I

INFRAȚIUNEA DE OMOR ÎN REGLEMENTAREA NOULUI COD PENAL	17
1. Considerații introductive	17
2. Concept și caracterizare	19
3. Elemente preexistente. tipicitate	19
3.1. Obiectul infracțiunii.....	21
3.2. Subiecții infracțiunii	24
4. Locul și timpul săvârșirii infracțiunii	26
5. Conținutul juridic al infracțiunii	26
5.1. Conținutul constitutiv.....	27
6. Forme, modalități și sancțiuni	33
7. Analiză comparativă a infracțiunii de omor în actuala reglementare față de legea penală anterioară	34
8. Elemente de drept penal comparat european.....	36

CAPITOLUL II

PRINCIPALELE PROBLEME DE ELUCIDAT ÎN INVESTIGAREA CRIMINALISTICĂ A OMORULUI PRIN FOLOSIREA DE OBIECTE TĂIETOARE-ÎNȚEPĂTOARE SAU CONTONDENTE.....	40
1. Natura faptei comise și cauza morții victimei	42
1.1. Felul morții	42
1.2. Diferențierea omorului de suicid și de accident	45
1.3. Cauza nemijlocită a morții	46
2. Identificarea victimei, a autorului și a altor participanți.....	47
2.1. Identificarea victimei	47
2.2. Identificarea autorului	49
2.3. Identificarea participanților la comiterea omorului.....	50
3. Circumstanțele de timp ale săvârșirii omorului	51

4. Circumstanțele de loc ale săvârșirii omorului.....	52
5. Modul și mijloacele de comitere a omorului.....	53
6. Mobilul sau scopul săvârșirii omorului.....	56
7. Condițiile și împrejurările care au generat, înlesnit ori favorizat săvârșirea omorului.....	57

CAPITOLUL III

MIJLOACELE DE INVESTIGARE A INFRAȚIUNII DE OMOR COMISE PRIN FOLOSIREA DE INSTRUMENTE VULNERANTE

TĂIETOARE-ÎNȚEPĂTOARE SAU CONTONDENTE.....	58
§1. Mijloacele prevăzute în normele de procedură penală.....	58
§2. Mijloacele tehnico-științifice, tactice și metodologice criminalistice.....	59
§3. Mijloacele de investigare medico-legală.....	60

CAPITOLUL IV

DISPUNEREA ȘI EFECTUAREA CERCETĂRII LA FAȚA LOCULUI..... 62

I. Conceptul, importanța, obiectivele și regulile de efectuare

<i>a cercetării la fața locului.....</i>	<i>62</i>
§1. Conceptul și importanța cercetării la fața locului.....	62
1.1. Aspecte introductive.....	62
1.2. Semnificația sintagmei „fața locului”.....	66
1.3. Trăsăturile cercetării la fața locului.....	70
§2. Obiectivele cercetării la fața locului.....	75
2.7. Descoperirea sistemelor de supraveghere video.....	79
2.8. Obținerea de date suplimentare.....	80
§3. Aspecte de ordin procedural.....	83
§4. Cadrul tactic general de efectuare a cercetării la fața locului.....	88

II. Particularitățile cercetării la fața locului în cazul investigării omorului prin folosirea de obiecte tăietoare-înțepătoare sau

<i>contondente.....</i>	<i>97</i>
§1. Cadrul tactic specific de efectuare a cercetării la fața locului.....	97
1.1. Efectuarea cercetării la fața locului de o echipă complexă, unică.....	98
1.2. Cercetarea la fața locului realizată cu maximă operativitate.....	101
1.3. Efectuarea sistematică, metodică, științifică, completă și legală a cercetării la fața locului.....	102
1.4. Respectarea demnității umane.....	103

1.5. Preeminența drepturilor fundamentale ale omului.....	104
1.6. Documentarea integrală și cu imparțialitate a rezultatelor cercetării la fața locului	105
§2. Regulile tactice privind pregătirea cercetării la fața locului	106
2.1. Primirea și verificarea sesizării penale.....	106
2.2. Alcătuirea echipei complexe de cercetare la fața locului.....	109
2.3. Asigurarea mijloacelor tehnico-științifice pentru efectuarea cercetării la fața locului	110
§3. Activitățile și măsurile luate de primul polițist sosit la fața locului.....	112
3.1. Salvarea vieții sau acordarea primului ajutor victimei.....	113
3.2. Prevenirea și înlăturarea eventualelor pericole	114
3.3. Delimitarea și conservarea aspectului inițial de la fața locului	115
3.4. Fixarea împrejurărilor care se pot modifica sau pot dispărea în timp	116
3.5. Identificarea martorilor oculari, a altor persoane, urmărirea și reținerea făptuitorului	117
3.6. Încunoștințarea organului de urmărire penală competent material și teritorial să efectueze urmărirea penală și cercetarea la fața locului	119
§4. Măsurile inițiale luate de echipa de cercetare la fața locului	121
4.1. Informarea operativă asupra evenimentului investigat	122
4.2. Completarea măsurilor de salvare a victimei, de prevenire sau înlăturare a pericolelor și de conservare a urmelor	123
4.3. Examinarea rapidă a tabloului infracțional, delimitarea sa exactă și întărirea măsurilor de pază	123
4.4. Determinarea modificărilor survenite în starea inițială a locului faptei.....	125
4.5. Identificarea persoanelor care au avut acces la scena crimei, îndepărtarea persoanelor inutile și reținerea celor de interes operativ.....	126
4.6. Stabilirea sarcinilor fiecărui membru al echipei de cercetare la fața locului	127
4.7. Obținerea unor informații lămuritoare despre împrejurările de săvârșire a infracțiunii.....	129
4.8. Stabilirea metodei concrete de examinare a scenei infracțiunii.....	130
§5. Cercetarea în faza statică.....	132
5.1. Constatarea medicală a morții victimei	133
5.2. Examinarea generală a presupusului loc al faptei	134

5.3. Luarea măsurilor organizatorice pentru conservarea urmelor.....	135
5.4. Identificarea obiectelor corp delict ce pot fi utilizate pentru exploatarea urmelor de miros și folosirea câinelui de urmărire	136
5.5. Căutarea urmelor care să indice traseul parcurs de autorul faptei pentru a pătrunde în câmpul infracțional și pentru a părăsi acest perimetru	137
5.6. Descoperirea și fixarea raporturilor de poziție dintre obiectele principale	138
5.7. Efectuarea măsurărilor	139
5.8. Întocmirea schiței, crochiului sau desenului la scară ale locului faptei.....	139
5.9. Efectuarea video-filmării întregului loc al faptei.....	141
5.10. Efectuarea de fotografii judiciare operative de orientare, schiță și ale obiectelor principale.....	142
§6. Cercetarea în faza dinamică	144
6.1. Examinarea cadavrului victimei.....	145
6.2. Efectuarea de fotografii de detaliu asupra obiectelor principale	175
6.3. Fixarea și ridicarea urmelor sau a probelor materie de pe sol/podea care sunt în pericol de a fi deteriorate.....	177
6.4. Ridicarea depozitului subunghial de la membrele cadavrului și a urmelor materie de pe corp și vestimentație	179
6.5. Amprentarea digito-palmară și plantară a cadavrului.....	181
6.6. Căutarea, descoperirea, relevarea, fixarea, ridicarea și ambalarea în vederea transportului a urmelor și a mijloacelor materiale de probă.....	183
6.7. Interpretarea urmelor de la fața locului și clarificarea împrejurărilor neconcordante	201
6.8. Monitorizarea făptuitorului și a altor persoane prezente la cercetare.....	205
§7. Fixarea rezultatelor cercetării la fața locului	206
7.1. Procesul-verbal de cercetare la fața locului.....	207
7.2. Fotografii judiciare operative	210
7.3. Schița, crochiul, desenul la scară sau diagrama	211
§8. Verificarea finală a scenei crimei	213
§9. Trasabilitatea probelor – lanțul de custodie.....	214
§10. Erori ce trebuie evitate în activitatea de cercetare la fața locului.....	217

CAPITOLUL V

DISPUNEREA CONSTATĂRILOR ȘI EXPERTIZELOR MEDICO-LEGALE ȘI CRIMINALISTICE ÎN INVESTIGAREA OMORULUI PRIN FOLOSIREA DE OBIECTE TĂIETOARE-ÎNȚEPĂTOARE SAU CONTONDENTE	220
1. Cadrul legal de dispunere și efectuare a constatărilor tehnico-științifice și expertizelor	222
2. Tactica dispunerii și efectuării constatărilor tehnico-științifice și expertizelor medico-legale	223
§1. Rolul actelor medico-legale în investigarea omuciderii	223
§2. Tactica dispunerii constatărilor sau expertizelor medico-legale	224
§3. Tactica efectuării autopsiei	228
3.1. Competența efectuării autopsiei	228
3.2. Obiectivele autopsiei	228
§4. Tactica efectuării examinărilor medico-legale asupra persoanelor în viață	235
4.1. Examinarea persoanei vătămate	235
4.2. Examinarea suspectului sau inculpatului	237
4.3. Examinarea psihiatrică	237
3. Dispunerea și efectuarea constatărilor tehnico-științifice și a expertizelor criminalistice	238
§1. Importanța constatărilor și a expertizelor criminalistice	238
§2. Tactica dispunerii constatărilor și expertizelor criminalistice	240
2.1. Oportunitatea dispunerii constatărilor și expertizelor	240
2.2. Determinarea riguroasă a obiectului constatării și expertizei	241
2.3. Formularea corespunzătoare a întrebărilor	242
2.4. Asigurarea calității materialelor supuse examinării	242
§3. Competența de efectuare a constatărilor și expertizelor criminalistice	243
§4. Tipuri de expertize criminalistice dispuse și efectuate în investigarea omorului comis cu obiecte tăietoare-înțepătoare și contondente	244
4.1. Expertiza urmelor papilare	245
4.2. Expertiza urmelor de încălțăminte	246
4.3. Expertiza urmelor biologice	246
4.4. Expertiza urmelor odontologice și osteologice	248
4.5. Expertiza urmelor de buze, frunte, nas, urechi și unghii	249
4.6. Expertiza urmelor de miros	250
4.7. Expertiza criminalistică a urmelor sonore ale vocii și vorbirii	250
4.8. Expertiza urmelor mijloacelor de transport	251
4.9. Expertiza urmelor instrumentelor de spargere, forțare, tăiere	251

4.10. Expertiza urmelor de natură textilă	252
4.11. Expertiza urmelor create pe instrumentele vulnerante	252
4.12. Expertiza asupra resturilor de obiecte și bunuri abandonate	253
4.13. Expertiza urmelor de sol și de vegetație.....	253
4.14. Expertizele grafice și tehnice ale documentelor	254
4.15. Expertizele fizico-chimice asupra probelor fizice	254
4.16. Expertiza criminalistică a stresului – poligraf.....	255

CAPITOLUL VI

MANAGEMENTUL URMĂRIRII PENALE	257
§1. Importanța organizării activității de urmărire penală.....	257
§2. Activitățile de strângere a informațiilor	260
2.1. Obținerea de date relevante din perimetrul locului faptei și vecinătăți.....	260
2.2. Strângerea de informații din surse publice.....	262
2.3. Verificarea bazelor de date deținute de entitățile de interes public	263
2.4. Implicarea și instruirea surselor de informare externă ale poliției	264
2.5. Verificări în legătură cu victima infracțiunii.....	265
2.6. Investigații pentru identificarea și examinarea agentului vulnerant.....	267
§3. Planul de anchetă.....	269
§4. Versiunile de urmărire penală și verificarea acestora	271

CAPITOLUL VII

ALTE ACTIVITĂȚI DE URMĂRIRE PENALĂ	278
§1. Ascultarea persoanelor vătămate și a părților civile	278
§2. Ascultarea martorilor.....	280
§3. Ascultarea suspectului sau a inculpatului.....	284
§4. Confruntarea persoanelor ascultate.....	288
§5. Prezentarea pentru identificare a persoanelor și a obiectelor	289
§6. Ridicarea silită de obiecte sau înscrisuri și efectuarea de percheziții.....	291
§7. Efectuarea de reconstituiri și experimente judiciare	292
§8. Dispunerea metodelor speciale de supraveghere sau cercetare	292

CAPITOLUL VIII

METODE MODERNE DE INVESTIGARE CRIMINALISTICĂ	295
§1. Sisteme biometrice de recunoaștere facială	295

§2. Sistemul automat de identificare a impresiunilor papilare	296
§3. Sistemul Național de Date Genetice Judiciare	297
§4. Sistemul modern de procesare și colectare a informațiilor HOLMES.....	299
§5. Sisteme de identificare pe baza analizei comportamentale, profilului și modului de operare.....	300
5.1. Profilul	301
5.2. Identificarea pe baza modului de operare.....	303
CONCLUZII ȘI PROPUNERI <i>DE LEGE FERENDA</i>	305
BIBLIOGRAFIE.....	311

Introducere

Epistemologia investigării criminalistice a infracțiunilor de omor comise prin folosirea de obiecte tăietoare-înțepătoare sau contondente

Știință sau artă, criminalistica, un domeniu sui-generis de cunoaștere în epoca modernă și contemporană a umanității, și-a dovedit într-un secol de evoluție spectaculoasă pertinenta și utilitatea în administrarea eficientă a justiției penale din întreaga lume.

Plecând de la metodele empirice de investigare a criminalității judiciare de mare violență aplicate la începutul secolului al XIX-lea de celebrul Eugène-Francois Vidocq, în care intuiția, experiența de răufăcător și memoria vizuală a anchetatorului erau fundamentale, continuând cu sistemul sofisticat, dar eficient de identificare antropometrică patentat de nu mai puțin celebrul Alphonse Bertillon, în care atenția, dexteritatea și talentul polițistului erau obligatorii, apoi cu revoluționara dactiloscopie sau amprentologie devoalată și popularizată de Henry Faulds, William Herschel și Francis Galton, iar în România de frații Minovici, metodă de identificare care impunea temeinice cunoștințe de medicină și calități de bun observator¹, s-a ajuns ca în secolul vitezei, cum binemeritat a fost etichetat secolul al XX-lea, să fie descoperite, implementate și dezvoltate în domeniul anchetei penale mijloace avangardiste, precum fotografia judiciară digitală color, holografia, microfotografia, tehnologiile de înregistrare audio-video digitale, metodele de examinare microscopică electronică, analizele spectrale, procedeele cromatografice, genetica judiciară, metodele de identificare biometrică, sistemele de identificare pe baza modului de operare și analiză comportamentală, profilingul, entomologia sau palinologia judiciare, toate aceste instrumente de examinare moderne și eficiente contribuind din plin la etalarea criminalisticii ca știință autonomă și de graniță în domeniul vast al științelor juridice.

Pe lângă mijloacele tehnice, tributare progresului tehnologic accelerat, care a caracterizat sfârșitul mileniului al II-lea, au fost valorificate și diseminate cunoștințele plurivalente și experiența pozitivă ale corpului de medici legiști, magistrați, criminaliști și investigatori ai poliției de la nivel național și internațional, fiind elaborate manuale de bune practici, articole în reviste științifice,

¹ A se vedea J. Thorwald, *Un secol de luptă cu delincvența*, 1964, în românește de D. Dorobăț și G. Scripcaru, Ed. Junimea, Iași, 1981, pp. 13-46; E. Stancu, *Tratat de criminalistică*, ed. a VI-a, revăzută, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 41.

studii, monografiile și tratatele de specialitate, pe baza cărora să fie adecvate permanent regulile tactice și metodologice de efectuare a anchetelor penale la noile realități.

Pe cale de consecință, în prezent se poate afirma că procesul penal în general are la bază un sistem coerent de mijloace tehnice, reguli tactice și metodologice cu un pronunțat caracter științific, care este de natură să garanteze respectarea principiilor echității și celui al aflării adevărului juridic în termene rezonabile, printr-o rapidă și sigură identificare judiciară și individualizare a subiecților de drept penal și aplicarea justă a sancțiunilor tuturor participanților la săvârșirea infracțiunilor, sistem care în permanență trebuie îmbogățit și îmbunătățit, prin efortul conjugat al doctrinarilor și practicienilor din domeniu.

În paralel cu eforturile depuse la nivelul autorităților judiciare naționale, a fost intensificată cooperarea judiciară în materie penală între organismele statale, regionale și mondiale, pentru o combatere eficientă a fenomenului infracțional, astfel că s-au perfecționat și uniformizat tacticile de efectuare a activităților de investigație, urmărire penală și judecată, precum și metodele de lucru specifice în anchetarea diferitelor tipuri de evenimente cu relevanță penală, în condițiile în care relațiile de bună cooperare au condus la posibilitatea de acces a statelor europene la bazele de date pentru combaterea infracționalității create de organismele interne ale altor state. În prezent, datorită integrării europene și euroatlantice a țării noastre, au fost încheiate multiple tratate, convenții sau acorduri multilaterale cu alte state comunitare, în scopul asigurării unui schimb de informații rapid și eficient, astfel încât deschiderea granițelor și valul de migrație care a cuprins spațiul european, cu consecința creșterii infracționalității transfrontaliere sau a refugierii extinse a infractorilor în alte state decât cele de comitere a faptelor penale, să fie contrabalansate de posibilitățile practice de identificare a autorilor infracțiunilor de mare violență². Poate fi exemplificat în acest sens Tratatul de la Prüm pentru intensificarea cooperării transfrontaliere, în special în domeniul combaterii terorismului și a criminalității transfrontaliere, semnat la 27 mai 2005 între mai multe state europene, la care România a aderat în anul 2008, și care are în vedere schimbul de informații privind profilurile genetice (ADN), datele dactiloscopice, datele de înregistrare a vehiculelor și alte date cu caracter personal.

Considerată pe bună dreptate una dintre primele științe de graniță³, apărută într-o nișă a evoluției cunoașterii umane, criminalistica a fost definită breviar de către întemeietorul noii științe judiciare, reputatul profesor de drept

² Legea nr. 146/2008, publicată în M. Of. nr. 590 din 6 august 2008.

³ E. Stancu, *Tratat de criminalistică*, ed. 2015, *op. cit.*, p. 27.

penal și judecător de instrucție austriac Hans Gross, ca o *știință a stărilor de fapt în procesul penal*⁴ și reprezintă actualmente un domeniu de cunoaștere epistemologică certă, care a reunit rezultatele ontologice din cercetările diferitelor științe ale naturii, pe care, adaptându-le conform scopului și obiectului de studiu proprii, le-a pus în slujba înfăptuirii actului de justiție penală, pentru aflarea adevărului prin descoperirea și cercetarea infracțiunilor și a persoanelor care le-au comis. Întrucât este îndreptată într-o direcție precisă de luptă împotriva criminalității, recent, în doctrina de specialitate românească ea a fost supranumită *știință contra crimei*⁵, prin raportare la sensul generic al termenului *crimă* ca infracțiune, însă putem să iterăm că evoluția domeniului investigației penale a avut în prim-plan cu precădere marea infracționalitate, o categorie specială reprezentând întotdeauna infracțiunea de omor, cu derivatele sale.

De-a lungul istoriei, apariția științei investigării faptelor penale a fost intim legată de nevoia siguranței persoanelor, dar și a grupului, a păcii sociale, a unui spațiu de libertăți și drepturi subiective garantate de cetate, deziderate care au impus inexorabil pedepsirea manifestărilor individuale de tip criminal, prin care erau aduse atingeri grave atributelor fundamentale ale celorlalți membri ai comunității.

În decursul secolelor de evoluție socială, sancționarea criminalilor a cunoscut o evoluție sinuoasă⁶, având ca punct de plecare alungarea celui vinovat, măsură care echivala cu izolarea sa și putea însemna practic condamnarea la dispariție, iar dacă acesta nu prezenta un pericol concret pentru comunitate, erau acceptate simplele răzbunări private ale rudelor din cadrul primelor comunități umane, când nevoia aplicării unei pedepse era arbitrară și lipsită de reguli procedurale, de cele mai multe ori fiind lăsată la discreția familiei victimei. Odată cu cristalizarea structurilor sociale, când au fost instituite și normele juridice în forme primare, prin valorificarea obiceiurilor sau a tradițiilor ginților și triburilor, represiunea a devenit apanajul conducătorilor (regi, prinți, șefi religioși, sfaturi ale bătrânilor), însă investigarea faptelor era sumară și lipsită de rigoare sau metodă, fiind efectuată de profani. La apariția primelor seturi de legi scrise, cum ar fi Codul lui Hammurabi în Babilon sau Legea celor 12 table în Roma Antică, au fost instituite și reguli pentru desfășurarea anchetelor în vederea identificării autorilor de omoruri⁷. Perioada

⁴ H. Gross, *Gesammelte Kriminalistische Aufsätze*, Vogel, Leipzig, 1902.

⁵ În acest sens, L. Ionescu, D. Sandu, *Identificarea criminalistică*, Ed. Științifică, București, 1990, p. 9; E. Stancu, *Criminalistica*, Universitatea din București, Facultatea de Drept, 1981, p. 15.

⁶ În acest sens, A. Boroș, *Infracțiuni contra vieții*, Ed. All Beck, București, 1999, pp. 23-29.

⁷ V. Hanga, *Marii legiuitori ai lumii*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1977, p. 75.

Antichității și cea a Evului Mediu au fost tributare justiției penale înfăptuite preponderent de reprezentanții religioși sau de cei ai nobilimii, care erau clasele conducătoare în societate și care, în funcție de categoria socială căreia îi aparțineau autorul sau victima, aplicau regulile juridice discreționar, bineînțeles prin favorizarea celor bogați și prin investigații ce se bazau de multe ori pe torturarea suspectilor și de prea puține ori pe probe obiective. Odată cu apariția și popularizarea ideilor de dreptate socială, libertate, egalitate, echitate și de *habeas corpus*, organismele politice statale au înțeles necesitatea de a instaura o anumită ordine în sistemul de represiune penală, chiar dacă ideile conservatoare au împiedicat mult timp apariția justiției bazate exclusiv pe reguli și proceduri standardizate, în care arbitrarul și subiectivismul pur să nu mai dețină ponderea cvasitotală.

Trecerea de la o anchetă empirică, discreționară și haotică la o investigație științifică, metodică și sistematică a infracțiunilor, mai ales în cazul celor de omor, implicit a faptelor comise cu mijloace vulnerante tăietoare-înțepătoare (arme albe) sau contondente, a însemnat în scurta istorie a domeniului criminalisticii un salt spectaculos, iar efectul acestei transformări a activității de investigație s-a concretizat în creșterea substanțială a calității actului de justiție penală, prin scăderea vizibilă a cazurilor de erori judiciare și creșterea numărului de identificări ale infractorilor.

Experiența acumulată de practicieni și schimburile de informații între aceștia, pe de o parte, precum și cele între practicieni și teoreticieni, pe de altă parte, unite cu adaptarea dezvoltării cunoștințelor din paleta de științe ale naturii la nevoile concrete ale criminalisticii au generat o tendință de scientizare a investigațiilor penale, de așezare a noului domeniu de cunoaștere în făgașul său epistemologic firesc. În acest context, stabilirea și perfecționarea metodologiei de derulare a anchetelor judiciare au devenit priorități atât în programele de dezvoltare ale sistemelor de justiție actuale din întreaga lume, cât și ale celor de educație, în special în domeniile învățământului superior juridic și cel al perfecționării continue a profesioniștilor dreptului penal implicați în administrarea actului de justiție, un aport deosebit avându-l în acest scop autorii de literatură de specialitate criminalistică și medico-legală.

Apariția poliției științifice a reprezentat un pas decisiv în lupta cu infracționalitatea, deoarece această nișă nouă de știință aplicativă a permis juriștilor să valorifice în mod obiectiv date ale realității pe care subiectivismul martorilor le putea distorsiona mult prea ușor sau le putea disimula în forme care puteau conduce la erori judiciare majore, mai ales în perioada în care mare parte a sistemelor de drept sancționau infracțiunile de omor cu pedeapsa capitală. Rolul componentei tehnice a științei criminalisticii s-a dovedit a fi acela de a traduce întrebările relevante din punctul de vedere al probațiunii

caracteristice procesului judiciar în întrebări cu caracter științific⁸, așa încât răspunsurile oferite de mijloacele tehnico-științifice la întrebările juriștilor (organe de urmărire penală, instanțe de judecată, avocați) să fie transformate în probe, care să servească la aflarea adevărului și la justa soluționare a cauzelor, în principal a celor penale.

Iată câteva argumente pertinente care l-au îndemnat pe autorul acestei lucrări să realizeze un studiu științific în care să analizeze critic cunoștințele doctrinare și jurisprudențiale exprimate până în prezent și să le dezvolte prin prisma propriei gândiri, a culturii juridice și experienței pozitive de practician de peste 20 de ani în domeniul investigării criminalistice a infracțiunilor intenționate și preterintenționate îndreptate împotriva vieții, cu privire specială asupra omorurilor comise prin folosirea de instrumente vulnerante tăietoare-înțepătoare sau contondente. De altfel, obiectivul principal al lucrării îl constituie dorința de diseminare a bagajului noțional dobândit atât către practicienii din domeniu (magistrați judecătorești și procurori, polițiști, avocați), cât și către comunitatea științifică de specialitate, în speranța că opiniile exprimate și soluțiile inovative propuse vor avea o înrâurire asupra acestor profesioniști ai dreptului și vor constitui baze de dezvoltare a unui sector de activitate cu un dinamism de excepție. În acest scop, trimiterile la cazuistica deloc săracă a unui sistem de drept penal într-o continuă schimbare și neterminată tranziție pot constitui un instrument valoros de înțelegere a realității juridice, raportate la metodele din ce în ce mai sofisticate ale autorilor unora dintre cele mai grave infracțiuni împotriva persoanei, în scopul de a combate fenomenul ilicit specific și de a contura mecanisme moderne, actualizate, adecvate fiecărui scenariu posibil, care să dezoace încercările constante ale infractorilor de a evita tragerea la răspundere penală.

În demersul de cercetare științifică vor fi antamate tezele expuse în literatura juridică în legătură cu domeniul atât de dinamic al tehnicii, tacticii și metodologiei criminalistice, cu precădere în situația omuciderilor în care sunt utilizate instrumente vulnerante tăietoare-înțepătoare și contondente, vor fi trecute în revistă geneza, evoluția și ritmul de adaptare a practicienilor la nevoile în continuă mișcare ale justiției penale din România și din întreaga lume pentru combaterea unei categorii de infracționalitate cu cel mai nimicitor impact asupra drepturilor fundamentale ale indivizilor, prin caracterul ireversibil al consecințelor produse.

Metodele utilizate pentru studiul științific al investigării criminalistice a infracțiunii de omor comise cu instrumente vulnerante tăietoare-înțepătoare

⁸ K. Inman, N. Rudin, *Principles and Practice of CRIMINALISTICS: The Profession of Forensic Science*, CRC Press LLC, Boca Raton, Florida, 2001, p. 16.

sau contondente vor fi cele consacrate în metodologia juridică, respectiv metodele analitică, sintetică, istorică, logică, comparativă, cantitativă și calitativă⁹.

Metoda analitică va implica un examen minuțios al structurii normelor juridice care reglementează cadrul de incriminare a infracțiunii de omor, precum și o analiză critică a mijloacelor tehnico-științifice, regulilor tactice și procedurilor criminalistice aplicate în cercetarea infracțiunilor îndreptate împotriva vieții, prin raportare la experiența pozitivă oferită de practica judiciară din domeniu. Studiul va extrage din ansamblul cunoștințelor despre metodologia investigării criminalistice a omuciderii elementele sale componente și va analiza structura și raporturile existente între ele, prin prisma particularităților conferite anchetei judiciare de natura agentului vulnerant.

Metoda sintetică va urmări realizarea unui sumar al cunoștințelor doctrine și jurisprudențiale naționale și internaționale din domeniul comun al metodologiei investigării infracțiunilor de omucidere, cu privire specială la infracțiunile de omor și la particularitățile anchetei în cazul în care la comiterea faptei sunt utilizate arme albe și obiecte contondente.

Metoda istorică va oferi posibilitatea de a face o incursiune în trecutul nu foarte îndepărtat, în care la începutul secolului al XIX-lea au fost puse bazele noii științe a criminalisticii, într-o perioadă în care civilizația umană a cunoscut progrese semnificative în evoluția sa economică, socială și politică și care s-au transpus și în domeniul dreptului, în direcția creării unor norme juridice penale adecvate fenomenului mării criminalități împotriva persoanei și înființării unor structuri polițienești apte să combată și să controleze acest fenomen. Această metodă va avea de analizat înțelegerea mecanismelor de evoluție a vieții sociale care au generat necesitatea creării unui sistem de anchetă penală bazat pe cunoștințe științifice, dobândite într-o lungă perioadă, în care atât o literatură de specialitate, cât și o experiență practică au evidențiat valențele progresiste ale unei științe teoretico-aplicative atât de necesare într-o lume civilizată, care a înțeles importanța apariției și dezvoltării statului de drept.

Metoda logică, prin formele sale consacrate de raționamente deductive și inductive, cunoscută ca metodă clasică a jurisconsultilor¹⁰, va încerca să surprindă atât nivelul structural, cât și dinamica normelor juridice care guvernează, pe de o parte, latura substanțială a reglementării instituției infracțiunii de omor și latura procedurală privind competențele și regulile de efectuare a actelor de urmărire penală, iar pe de altă parte, utilitatea și adecvarea

⁹ În acest sens, D. Dănișor, *Ghid practic pentru elaborarea și susținerea tezei de doctorat. Metodologie juridică*, Ed. Universul Juridic, București, 2018, pp. 133-150.

¹⁰ Ș. Deaconu, *Metodologie juridică. Curs practic pentru studenți*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 19.

mijloacelor tehnice, a tacticilor și regulilor metodologice de investigare a unei anumite nișe de infracționalitate, cu impact major asupra securității indivizilor din societatea umană.

Metoda comparativă va dezvălui asemănările și deosebirile existente între vechea și noua reglementare națională a infracțiunii de omor, precum și între reglementările diferitelor sisteme de drept penal europene asupra tipului de infracțiune ce face obiectul prezentului studiu. Totodată, vor fi examinate similitudinile și diferențele între regulile metodologice, mijloacele tehnice și procedeele tactice aplicate la nivel mondial în investigarea omuciderii prin folosirea agenților traumatici mecanici, pentru ca la examenul final să fie învederate soluțiile cele mai potrivite pentru aflarea adevărului judiciar.

Metodele cantitative și calitative vor porni de la constatarea că, la fel ca orice cercetare în domeniul juridic, regulile de efectuare a anumitor operațiuni sau proceduri sunt adoptate tocmai prin aprecierea numărului și tipologiei cazurilor întâlnite în jurisprudență, prin adecvarea măsurilor ce se doresc a fi implementate la realitățile sociale care le-au generat și le condiționează, astfel încât studiul să prezinte relevanță chiar și pentru identificarea unor măsuri de politică penală eficiente și adaptate la noile realități sociale, la noile metode de comitere sau ascundere a comiterii de infracțiuni împotriva vieții.

În cuprinsul prezentei lucrări va fi tratată, în primul rând, noua reglementare referitoare la incriminarea omorului, în lumina actualizărilor aduse de legiuitorul român Codului penal prin Legea nr. 286/2009¹¹ și intrate în vigoare în anul 2014, prin analiza conținutului juridic și structura normativă, cu trimiteri la practica judiciară relevantă, inclusiv la noile orientări jurisprudențiale. Întrucât structura formei simple a infracțiunii de omor a rămas identică cu cea din vechiul Cod penal, cu excepția unei modificări semantice a formulării pedepselor accesorii și complementare, pentru conturarea clară a cadrului normativ și evidențierea evoluției incriminării va fi abordat examenul comparativ al structurii întregii palete de incriminări ale diferitelor forme de omor din vechiul și actualul cod. În consonanță cu ideile exprimate în literatura de specialitate, vor fi formulate atât opinii critice, cât și de apreciere asupra modalităților alese de legiuitor pentru modificările operate în textele normative, cu explicarea contextuală și argumentată a punctelor de vedere exprimate și formularea unor propuneri *de lege ferenda*. În scopul unei înțelegeri plenare a incriminării naționale, prin prisma unei integrări comunitare în spațiul european, analiza comparativă va avea în vedere și diferitele incriminări ale omorului și formelor sale derivate în majoritatea statelor membre ale Uniunii

¹¹ Publicată în M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009.

Europene, cu referire la structura de conținut a normei juridice (*verbum regens*), la definirea categoriilor de subiecte ale infracțiunii și la sistemul sancționator, inclusiv la modul de individualizare legală a pedepselor principale în funcție de circumstanțele agravante sau atenuante.

În al doilea rând, va fi conturat sistemul integrat de investigare a infracțiunilor de omucidere, prin raportare la cadrul procesual penal privind probațiunea judiciară (probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii), la căile oferite de știința criminalisticii, prin mijloacele tehnico-științifice, procedeele tactice și regulile metodologice particularizate prin metoda obiectului vulnerant, precum și de medicina legală, prin punerea la dispoziția organelor judiciare a rezultatelor examinărilor macro- și microscopice asupra cadavrelor și persoanelor în viață, urmelor biologice și nebiologice sau asupra corpurilor delictive.

În al treilea rând, vor fi identificate și analizate sistemic principalele probleme de elucidat din perspectiva probării infracțiunilor de omor, cu scurte referiri la specificul agentului vulnerant utilizat în producerea rezultatului tanatogenerator, sens în care vor fi dezvoltate ideile referitoare la formula consacrată a celor șapte întrebări preluate din retorica antică și adaptată în doctrina criminalistică românească (cine, ce, unde, cum, cu ajutorul cui, de ce, unde?), în paralel cu formula celor patru întrebări, referitoare la elementele preexistente și structura de conținut a infracțiunii (subiect, latură subiectivă, obiect și latură obiectivă ale infracțiunii), pe baza cărora să fie asigurată aflarea adevărului în procesul penal.

În al patrulea rând, va fi tratată una dintre cele mai importante etape ale investigării omorului comis cu instrumente vulnerante tăietoare-înțepătoare și contondente, respectiv cercetarea la fața locului, activitate procedurală indispensabilă în cazul anchetării unei omucideri și căreia i se va acorda o atenție deosebită, întrucât constituie unul dintre principalele elemente care diferențiază tipologia omorului comis prin agenți traumatici mecanici de alte metode ale instrumentului vulnerant. Vor fi antamate aspectele referitoare la importanța acestui procedeu probatoriu, noțiunile conceptuale vehiculate în mediul doctrinar și jurisprudențial pentru explicarea fiecărei componente a ansamblului de activități cu caracter tehnico-științific desfășurate în arealul infracțional, trăsăturile și principiile care conturează cadrul tactic general de efectuare a acestei operațiuni juridico-empirice, fazele în care este realizată cercetarea scenei crimei, defalcate pe fiecare tip de activități și cu prezentarea elementelor caracteristice determinate de mijloacele utilizate în producerea morții victimei, analiza critică a rezultatelor cercetării și interpretării acestora,

iar în final evidențierea erorilor care pot afecta o cercetare locală eficientă și fiabilă.

În al cincilea rând, va fi învederat aportul medicinei legale și al poliției științifice în cercetarea omuciderii prin intermediul expertizelor sau constatărilor tehnico-științifice medico-legale și criminalistice. Vor fi supuse analizei critice atât cadrul legal, cât și cel tactic de dispunere și realizare a acestor mijloace de probă, competențele de efectuare, procedurile, obiectivele urmărite, posibilitățile practice de identificare a instrumentelor vulnerante în funcție de urmele create, modul de validare și valorificare a rezultatelor obținute din aceste activități cu caracter obiectiv științific și indicarea principalelor tipuri de examinări științifice care sunt efectuate în investigarea omorului comis prin agenți traumatici mecanici.

În al șaselea rând, va fi examinat și dezbătut managementul urmăririi penale în cazul investigării omorului, cu observarea rolului activității de organizare a fazei procesuale de strângere a probelor, definirea și explicitarea planului de anchetă și a versiunilor de urmărire penală, precum și enumerarea principalelor activități de strângere a informațiilor în derularea cercetării penale.

În al șaptelea rând, vor fi trecute în revistă toate celelalte activități de urmărire penală a căror efectuare o impune specificul probatoriului în cazul infracțiunii de omor comise cu arme albe și obiecte contondente, respectiv activitățile procesuale de ascultare individuală a persoanelor (persoane vătămate, martori, suspecti, inculpați), de efectuare a confruntărilor, de prezentare a persoanelor și obiectelor pentru identificare, de ridicare silită de înscrisuri și obiecte și realizare a perchezițiilor, de efectuare a reconstituirilor și de dispunere și realizare a măsurilor speciale de supraveghere și cercetare (supraveghere tehnică prin interceptări de comunicări ambientale și la distanță, filaje, obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice destinate publicului, localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice etc.).

În al optulea rând, vor fi identificate și prezentate mijloacele moderne de investigație criminalistică apărute în ultimii ani în dezvoltarea tehnicilor și tehnologiilor, ca inovații în activitățile de identificare și individualizare a infractorilor, cum sunt metodele biometrice de recunoaștere facială, sistemele de identificare automată a impresiunilor papilare, sistemele de date genetice judiciare, sisteme de colectare și procesare a informațiilor sau sistemele de identificare pe baza analizei comportamentale și a modului de operare ale infractorilor.

În finalul lucrării, vor fi prezentate concluziile demersului științific, cu indicarea aspectelor de noutate și originalitate ale tezelor formulate, a modului de realizare a obiectivelor propuse în faza de început a studiului, precum și exprimarea unor propuneri *de lege ferenda*, considerate pertinente și care ar fi de natură să îmbunătățească cadrul tehnico-tactic și metodologic de investigare a omuciderilor comise prin utilizarea de instrumente vulnerante tăietoare-înțepătoare și contondente.